

СВЕТИОНИК

Од Никола Маловић

21 новембра, 2016

Пише: Никола Маловић

Пегула је романизам, и значи: зла срећа, баксуз. Ево примјера у реченици:
Кад нам се она пегула од Марка укрцала у барку, знао сам да нећемо ништа уловити!

А шта бива када се на брод укрца Вајолет Цесоп?

Дана 21. новембра 2016. навршава се тачно 100 година од потонућа „Британика“, болничког брода, кога је годину раније британско Министарство одбране намијенило за превоз својих рањеника са бојишта. Укупно дуг 269 м „Британик“ је највећи брод који је завршио на дну мора током Првог свјетског рата. На њему је била 29-годишња медицинска сестра британског Црвеног крста.

Но Вајолет Цесоп је имала пегулу да буде и на „Титанику“ оне кобне априлске ноћи, четири године раније. По томе је, дакле, једина особа која је преживјела потонуће трансатлантика „Титаник“ и „Британик“, бродова близанаца, од скоро 50 хиљада бруто-тона.

Строго језички гледано – двојица од тројки не могу бити близанци.

Јер: на Острву су у периоду од 1911. до 1914. изграђена управо три оријашка брода у истој класи: „Титаник“, „Британик“ и – „Олимпик“.

Вајолет Цесоп је по пегули била једина путница која је преживјела несрећу и на „Олимпику“. Догодило се то септембра 1911. код острва Вајт, када се трансатлантик „Олимпик“ сударио са британском крстарицом „Howe“. Тога пута оба су брода била тешко оштећена, али нису потонула.

Заједљивац би међу читаоцима упитао какве везе има Вајолет Цесоп са једином географијом на свијету на којој наш народ и даље живи уз море – осим што нам из Боке у српски језик долази ријеч за злу срећу?

А има везе – зато што је мина која је 21. новембра 1916. потопила „Британик“ у Егејском мору, 3 миље од острва Кеа, кренула из подморничке базе у Боки Которској. Била је то једна од 32 мине укрцане на њемачку подморницу У-73. Да науди неком од савезничких бродова, прецизно ју је поставио навигациони официр, поручник фрегате Мартин Нимолер, касније награђен једним од највећих њемачких одликовања – Жељезним крстом првог реда. „Британик“ је потонуо за свега 30-ак минута, али се 1.115 људи укрцало на 35 чамаца, и спасило.

По завршетку рата, обртом судбине, Нимолер постаје протестантски свештеник. Противи се Хитлеровој аријевској идеологији, јер држи да је расизам неспојив са хришћанством. Због својих је ставова робијао од 1937. до 1945. у логорима Саксенхаузен и Дахау. Пише чувену поему – „Прво су дошли по комунисте / ја сам ћутао јер нисам био комуниста / потом су дошли по Јевреје... по вође синдиката... по католике... а онда су дошли по мене / а тада више није било никог да ме брани“.

Један је од иницијатора чувене Штутгартске декларације о кривици, којом се званично изјављује да протестантска црква није учинила довољно да се одупре нацизму. Након Другог свјетског рата Нимолер гласно позива на мир, прекид Хладног рата и обуставу нуклеарног наоружања. **Погођен трагедијом житеља Хиросиме и Нагасакија изјављује да је Хари Труман, тадашњи амерички предсједник, „највећи убица на свијету после Хитлера“.** Противник рата у Вијетнаму, и пактова какав је НАТО, Мартин Нимолер постао је 1961. предсједник Свјетског савјета цркава. Године 1966. одликован је Лењиновом медаљом за мир.

Шта је било са Вајолет Цесоп, ад финитум? Она се након 42 године проведене на мору вратила на село, у покрајини Сафок, гдје је умрла 1971. у 84. години.

Нека је свим јунацима ове сторије, и многим погинулим, лака земља као перо маслине.